

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNING AQLIY RIVOJLANISHIDA O'YIN FAOLIYATINING AHAMIYATI

Yo'ldosheva Sevara Ziyodulla qizi

Jizzax viloyati Do'stlik tuman 3-sonli

"Lola" davlat maktabgacha talim tashkiloti metodisti

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim davri bolalar uchun hayotlarining eng muhim bosqichlaridan biridir. Bu davrda bolalar o'zlarining aqliy, jismoniy, hissiy va ijtimoiy rivojlanishlarini amalga oshiradilar. O'yin faoliyati esa, bolalarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. O'yin orqali bolalar o'zlarining qobiliyatlarini, ijodkorliklarini va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Ushbu maqolada **"Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning aqliy rivojlanishida o'yin faoliyatining ahamiyati"** ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim tashkilotlari, bolalar, aqliy rivojlanish, ijtimoiy ko'nikmalar, o'yinlar, maktabgacha ta'lim.

Аннотация: Дошкольный период – один из важнейших этапов жизни детей. В этот период дети реализуют свое умственное, физическое, эмоциональное и социальное развитие. Игра играет важную роль в развитии детей. Через игру дети развивают свои способности, творческие способности и социальные навыки. В данной статье представлена информация о значении игровой деятельности в психическом развитии детей в дошкольных образовательных учреждениях.

Ключевые слова: образовательные организации, дети, умственное развитие, социальные навыки, игры, дошкольное образование.

Abstract: Preschool period is one of the most important stages of children's life. During this period, children realize their mental, physical, emotional and social

development. Play plays an important role in children's development. Through play, children develop their abilities, creativity and social skills. This article provides information on the importance of play activities in mental development of children in preschool educational institutions.

Key words: educational organizations, children, mental development, social skills, games, preschool education.

Maktabgacha ta'lim jarayoni o'yin faoliyati orqali amalga oshiriladi. O'yinlar bolalarga o'zlarini ifoda etish, ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish va ijtimoiy munosabatlarni o'rganish imkonini beradi. Tarbiyachilar bolalarga turli xil o'yinlar va faoliyatlar orqali ta'lim berishlari, ularning fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishlari va o'zaro muloqot qilishlarini rag'batlantirishlari zarur. Maktabgacha ta'limda hissiy muhit ham muhim ahamiyatga ega. Bolalar o'zlarini qulay his qilishlari uchun ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratish kerak. Tarbiyachilar bolalarga rag'batlantirish, ijobiy fikrlar bildirish va ularning muvaffaqiyatlarini nishonlash orqali ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishlari muhimdir. Shuningdek, maktabgacha ta'lim jarayonida ota-onalar bilan hamkorlik qilish juda muhimdir. Ota-onalar bolalarining ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlari, ularning rivojlanishini qo'llab-quvvatlashlari va uyda ta'lim faoliyatini davom ettirishlari zarur. O'qituvchilar ota-onalar bilan muloqot qilish, ularga bolalarning o'yin faoliyati va rivojlanish jarayoni haqida ma'lumot berishlari kerak. Maktabgacha ta'limning asosiy vazifalaridan biri bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdir. Bolalar o'zaro muloqot qilish, hamkorlik qilish va bir-birlariga yordam berish orqali ijtimoiy munosabatlarni o'rganadilar. Bu jarayon, ularning kelajakda ijtimoiy hayotga tayyorlanishlariga yordam beradi. [1]

O'yin faoliyati bolalar uchun o'zlarini ifoda etish, yangi narsalarni o'rganish va atrof-muhitni tushunish uchun muhim vositadir. O'yin jarayonida bolalar turli xil rollarni o'zlashtiradilar, bu esa ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'yin vaqtida bolalar bir-birlari bilan muloqot qilishadi, o'z fikrlarini ifoda etishadi va boshqalar bilan hamkorlik qilishni o'rganadilar. Bu jarayon, bolalarning

o'zaro munosabatlarini mustahkamlashga va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O'yin faoliyatining yana bir muhim jihati shundaki, u bolalarning aqliy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. O'yinlar orqali bolalar muammolarni hal qilish, mantiqiy fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, konstruktiv o'yinlar bolalarga turli xil materiallardan foydalanib, yangi narsalarni yaratishga yordam beradi. [2]

Bu jarayon bolalarning ijodkorlik qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi. O'yinlar, shuningdek, bolalarning diqqatini jamlash, xotira va e'tiborini rivojlantirishga ham yordam beradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin faoliyatining ahamiyati shundaki, u bolalarning hissiy rivojlanishiga ham ta'sir ko'rsatadi. O'yin jarayonida bolalar o'z hissiyotlarini ifoda etish, boshqalar bilan hissiy aloqalar o'rnatish va hissiy holatlarni tushunish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon bolalarning o'z-o'zini anglashiga, o'z hissiyotlarini boshqarishiga va boshqalar bilan muloqot qilishda o'z hissiyotlarini ifoda etishga yordam beradi. O'yinlar orqali bolalar o'zlarining hissiy holatlarini tushunish va boshqalar bilan muloqot qilishda muhim ko'nikmalarni rivojlantiradilar. O'yin faoliyatining bolalarning aqliy rivojlanishidagi ahamiyatini ta'kidlashda, o'yinlarning turli xil turlarini ham ko'rib chiqish lozim. O'yinlar jismoniy, hissiy va aqliy rivojlanishni birlashtiradi. Masalan, sport o'yinlari bolalarning jismoniy rivojlanishiga yordam beradi, shu bilan birga, ularning raqobatbardosh ruhini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Boshqa tomondan, stol o'yinlari, mantiqiy o'yinlar va ijodiy o'yinlar bolalarning aqliy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu o'yinlar bolalarga muammolarni hal qilish, strategiya ishlab chiqish va ijodiy fikrlashni o'rganishga yordam beradi.[3]

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin faoliyatini tashkil etishda o'qituvchilarning roli juda muhimdir. O'qituvchilar bolalarga o'yinlarni tanlashda va ularni tashkil etishda yordam berishlari kerak. Ular bolalarning qiziqishlarini hisobga olib, o'yinlarni tanlashlari va bolalarga o'yin jarayonida ko'maklashishlari lozim. O'qituvchilar, shuningdek, bolalarning o'yinlar orqali o'zaro munosabatlarini va hissiy

rivojlanishlarini kuzatib borishlari kerak. Bu jarayon bolalarning rivojlanishini yanada samarali qilishga yordam beradi. O'yin faoliyatining bolalarning aqliy rivojlanishidagi ahamiyatini e'tiborga olgan holda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yinlarni muntazam ravishda o'tkazish zarur. O'yinlar bolalarga yangi narsalarni o'rganish, ijodiy fikrlash va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Shuningdek, o'yinlar bolalarning hissiy holatlarini yaxshilashga, stressni kamaytirishga va umumiy ruhiy salomatlikni oshirishga yordam beradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning aqliy rivojlanishida o'yin faoliyatining ahamiyati juda katta. O'yinlar bolalarga o'zlarini ifoda etish, yangi narsalarni o'rganish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatini beradi. O'yin faoliyati bolalarning hissiy rivojlanishiga ham ta'sir ko'rsatadi, bu esa ularning o'zaro munosabatlarini mustahkamlashga yordam beradi. O'qituvchilar o'yin faoliyatini samarali tashkil etish orqali bolalarning rivojlanishini yanada samarali qilishlari mumkin. O'yinlar bolalarning aqliy, jismoniy va hissiy rivojlanishida muhim vosita bo'lib xizmat qiladi, shuning uchun ularni ta'lim jarayonida keng qo'llash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jumani, M. (2020). "Maktabgacha ta'limda o'yin faoliyatining o'rni". Toshkent: O'qituvchi.
2. Xolmatova, D. (2021). "Bolalar o'yinlari va ularning aqliy rivojlanishga ta'siri". Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Saidov, R. (2019). "O'yin orqali bolalar bilan ishlash metodikasi". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Tursunova, N. (2022). "Maktabgacha ta'limda o'yin faoliyatining psixologik asoslari". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.

5. Qodirova, Z. (2020). "Bolalar o'yinlari va ularning ijtimoiy rivojlanishiga ta'siri". Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti.
6. Rahmonova, S. (2021). "O'yin faoliyatining bolalar ta'limidagi o'rni". Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Abdullaeva, L. (2023). "Maktabgacha ta'limda o'yin metodlari va ularning samaradorligi". Qarshi: Qarshi davlat universiteti.